

**Naaja H. Nathanielsen
Løsgænger**

**FM 2016/112
8. april 2016**

Forslag til Inatsisartutlov nr. xx af xx om testning for brug af euforiserende stoffer på uddannelsesinstitutioner og kollegier

(Naalakkersuisoq for Uddannelse, Kultur, Forskning og Kirke)

Forslaget om at teste landets uddannelsessøgende for brug af euforiserende stoffer er meningsløst. Forslaget løser ikke nogen som helst problemer. Det eneste der opnås er at skabe mere skam og hemmelighedskræmmeri omkring misbrug. Forslaget vil ikke reducere omfanget af misbrug. Forslaget vil heller ikke gøre det lettere at få misbrugsbehandling for de unge. Det er derimod sandsynligt, at forslaget vil medføre, at unge med et hashmisbrug afstår fra at søge optag på uddannelser eller vil gå rundt i evig angst for at blive opdaget og måske smidt ud fra sin uddannelse.

Forslaget udstiller hvor lille en forståelse Naalakkersuisut har for den situation man står i, når man er ung og marginaliseret eller er opdraget i et hjem med få grænser. For formålet med lovforslaget er klart: vi skal ikke have fat i dem der ryger hash en gang i mellem. De kan slippe med en advarsel, hvis de opdages. Nej, forslaget handler om at få udpeget dem med et egentligt misbrug og stritte dem ud fra uddannelserne. Men kontrol og marginalisering af misbrugere er ikke vejen frem, hvis vi skal have bugt med det massive misbrug af euforiserende stoffer vores land tynges af.

I stedet for dette lovforslag burde vi bruge tiden på at diskutere helt konkrete behandlingstilbud målrettet unge misbrugere. Og vi burde diskutere forebyggelse. Men i stedet diskuterer vi et forslag, der effektivt vil afskære unge med et hashmisbrug fra at tage en uddannelse. For hvorfor skulle man begynde på noget, som man risikerer at blive smidt ud fra? Forslaget er hamrende uambitiøst. Og det har en grim social slagside. For det vil især ramme de unge, der i forvejen døjer med en række svære erfaringer og som er ude på et skråplan.

Jeg beder indtrængende Naalakkersuisut om at trække dette lovforslag tilbage og i stedet bruge alles tid på at drøfte andre tiltag. Man kunne for eksempel tage en personlig snak med alle uddannelsessøgende når de søger optagelse og spørge ind til et eventuelt misbrug eller andre sociale problemer og traumer. Vi ved at disse ting vil hæmme indlæringen. Hvis en uddannelsessøgende har et misbrug, har været misbrugt eller har det svært på andre måder bør vi stille et straks-beredskab op. Det straks-beredskab kunne være et behandlingsforløb, et samtaleforløb eller andre relevante sociale tiltag. Ansøgningsfristen til uddannelser er i marts måned. Derfor vil man kunne påbegynde hjælpen til de kommende studerende i månederne februar, marts og april, så de unge er bedre rustede til studiestart i august måned. En sådan model vil opfordre til åbenhed om problemer. Og det vil signalere at man ønsker den unge succes på sin uddannelse – så de ikke holdes tilbage af misbrug eller traumer. Forslaget vil uden tvivl koste mere, men man mindske uligheden i stedet for at øge den. Og det vil kunne bindes op på de allerede eksisterende tiltag der er.

Desværre er der lille sandsynlighed for, at Naalakkersuisut vil trække dette meningsløse lovforslag tilbage. Derfor har jeg følgende kommentarer til forslaget, som jeg mener, vil øge uligheden her i landet og udstille mennesker med misbrug, frem for at hjælpe dem.

Det er ikke betryggende, at der lægges op til, at uddannelsesinstitutioner kan udforme samtykkeerklæringer og procedure helt frit. Det kan i praksis betyde 10-15 forskellige

procedure og skemaer. Og det kan medføre at der benyttes forskellige tests og forskellige regler for hvem der kan informeres om testresultaterne. Det er heller ikke rimeligt, at det er uddannelsesinstitutioner der hænger på regningen for testene. Det kan betyde at økonomiske hensyn skaber forskellige regler fra uddannelsesinstitution til uddannelsesinstitution. Forslagets kerne skaber uensartede regler og manglende transparens.

Naalakkervisit bedes fra talerstolen uddybe meningen med paragraf 12, stk. 2 og stk. 3. I paragraf 12 stk. 2 står der, at hvis den uddannelsessøgende er utilfreds med testresultatet, kan vedkommende kræve en re-test. Det skal ske straks efter at man har modtaget svaret. I bemærkningerne til loven er det forklaret, at bestemmelsen er indført for at den uddannelsessøgende, andre studerende eller kollegiebeboere ikke skal gå rundt i uvished i længere tid. Jeg håber dette er en stor fejl i lovmaterialiet. Mener Naalakkervisit virkeligt, at den uddannelsessøgendes medstuderende og medbeboere skal have oplyst at man har testet positivt i en test? Det må da betragtes som en meget personlig oplysning og en sag der alene vedrører den enkelte og uddannelsesinstitutionen.

I paragraf 12 stk. 3 står der så videre, at hvis en uddannelsessøgende tester positiv, men kræver en ny test, så kan uddannelsesinstitutionerne træffe foranstaltninger til sikring af, at den studerende ikke er til fare for sig selv eller andre mens man venter på resultatet af den anden test. Hvad i alverden betyder det? Vil man holde den unge under opsyn? Eller flytte vedkommende væk fra sit kollegieværelse eller hvad? Det fremgår hverken klart af lovforslaget eller af bemærkningerne hvad der menes.

Lovforslaget skaber også uklare rammer for uddannelsessøgende under 18 år. Når man er under 18 er det forældrene, der skal give samtykke til at uddannelsesinstitutionen kan teste for euforiserende stoffer. Men hvad nu, hvis en forælder nægter at give samtykket? Det fremgår jo klart af lovforslaget, at et nej til samtykke kan opfattes som en positiv test. Som mor er jeg dybt bekymret ved udsigten til at mit barn kan blive bedt om at afgive urin-, spyt-, sved- eller blodprøve til en ukendt voksen uden min tilstedeværelse. Og derfor vil jeg da overveje at nægte at give samtykke. Lovforslagets konsekvenser for mindreårige bør gennemtænkes igen.

Lovforslaget lægger op til, at uddannelsesinstitutioner der uddanner til højrisiko erhverv kan udføre stikprøvekontroller. Det vil sige at de kan bede de uddannelsessøgende om at deltage i en test, uanset om der er begrundet mistanke eller ej. Men ingen steder er det anført præcist hvilke uddannelser der er omfattet af muligheden for stikprøvekontroller. Naalakkervisit bedes udarbejde en udtømmende liste over de "højrisiko erhverv" der tænkes på i lovforslaget. Der må ikke være den mindste tvivl om dette, eftersom det er meget, meget indgribende i den enkelte persons frihed, at kunne blive testet uden begrundet mistanke.

Igen må det dog bemærkes at forslaget er naivt. Der er jo intet der forhindrer et menneske i at være stoffri under sin uddannelse og så påbegynde et misbrug efter endt uddannelse. Dermed må det jo være op til den ansættende myndighed at sikre, at uddannede indenfor højrisiko erhverv ikke misbruger euforiserende stoffer eller alkohol.

Tiden er desværre knap fra talerstolen. Jeg skal afslutningsvis gentage min opfordring til Naalakkervisit om at trække lovforslaget. Lad os i stedet bruge Inatsisartuts tid på forslag der reelt bekæmper misbrug af euforiserende stoffer.

Da Naalakkervisit næppe lytter til denne opfordring vil jeg henvise forslaget til lovudvalget, der efter min opfattelse er de korrekte udvalg. Der er tale om nogle meget principielle problemstillinger omkring den enkeltes frihed og rettigheder. Såfremt et flertal i Inatsisartut sender forslaget til et andet udvalg vil jeg opfordre til at lovudvalget høres inden der afgives betænkning.